

Sverige och Finland förbereder sig på ryska motreaktioner

Att förhindra en svensk-finsk ansökan om medlemskap i Nato har länge varit ett viktigt mål för ledningen i Kreml. Det ser nu ut att ha misslyckats eftersom de två länderna är på väg att gå med.

Finland och Sveriges formella ansökningar om medlemskap i den militära alliansen som förväntas göras officiella den här månaden är ett allvarligt politiskt bakslag för den ryska regeringen. Hur kommer Moskva reagera?

De snabba inhemska beslutsprocesserna i Helsingfors och Stockholm som genomförts i nära dialog med Nato har gjort det svårt för Ryssland att utforma ett enhetligt svar. Militära och politiska hot har testats på Sverige och Finland i många år. Det är rimligt att anta att sådana utspel kommer fortsätta att komma från rysk sida, men det är osannolikt att de kommer leda till att ansökningarna dras tillbaka.

Den aktuella utvecklingen är en fullständig kursomläggning. Efter andra världskriget tvingades Finland godkänna det så kallade VSB-avtalet (fördrag om vänskap, samverkan och ömsesidigt bistånd) år 1948, vilket gav Ryssland ett veto i finsk utrikes- och säkerhetspolitik.

Sverige fortsatte å sin sida med traditionen om militär alliansfrihet samtidigt som man ingick i hemliga försvarssamarbeten med USA. Båda länderna gick med i den Europeiska unionen vid slutet av kalla kriget och utökade så småningom även de militära banden till länderna i Nato.

2017 kunde jag bevisa att ryska statliga aktörer hade spridit fler än 25 förfälskade dokument och använt hårt diplomatiskt tryck för att förhindra ett svenskt godkännande av Världlandsavtalet med Nato året dessförinnan. De ryska falska dokumenten innehöll påståenden om ett svenskt samarbete med terrororganisationen IS, konspirationer om att installera den före detta utrikesministern Carl Bildt som premiärminister av Ukraina samt hemligt militärt stöd till samma land. Många av de sociala mediekonton som användes för att sprida den ryska desinformationen kunde Facebook sedan koppla till ryska underrättelsetjänster.

Finland har blivit utsatt för liknande desinformationskampanjer. Finska myndigheter har anklagats för att diskriminera mot etniska ryssar, kidnappa ryska barn och upprätta "nazistiska" policyer. Tidigare i år publicerade den ryska nyhetssidan Regnum en artikel med rubriken "Varför vill Finland gå med i Nato? För att de dyrkar Hitler." Även falska rapporter om att Finland flyttade tung militär utrustning till gränsen mot Ryssland har cirkulerat. En liknande artikel påstod att Sverige var ett rasistiskt land eftersom det närmade sig Nato.

Andra typer av obehagliga påtryckningar har också förekommit. 2015 och 2016 skickade ryska gränsvakter, som arbetar för en gren av underrättelsetjänsten FSB, migranter från Centralasien och Mellanöstern över gränserna till Finland och Norge för att se hur länderna skulle reagera och testa deras beslutsamhet. Strategin upprepades sedan i större skala av Belarus mot Polen och Litauen förra året. 2015 försökte ryska skepp störa dragningen av en elkabel i Östersjön mellan Sverige och Litauen.

Det är rimligt att anta att den ryska propagandan kommer att intensifieras under de kommande veck-

orna och månaderna. Dmitrij Medvedev, vice ordförande i det ryska säkerhetsrådet, har sagt att ett svensk-finskt beslut att gå med i Nato skulle innebära att länderna måste leva med ryska kärnvapen och hypersoniska robotar i närheten av ländernas gränser. Ryska regeringstjänstemän har återigen börjat tala om "allvarliga militära och politiska konsekvenser som kräver lämpliga åtgärder". Ryska stridsflygplan har även kränkt finskt och svenskt luftrum. Den 12 maj, när den finska regeringen meddelade att man hade för avsikt att ansöka om medlemskap i Nato, publicerade det ryska utrikesministeriet ett förberett uttalande som (inkorrekt) anklagade Finland för att bryta mot befintliga fördragsåtaganden.

Det vi ser nu är en upprepning av tidigare handlingar. 2015 hotade Rysslands ambassadör i Danmark att använda kärnvapenbestyckade robotar mot danska stridsfartyg om landet anslöt sig till Natos robotförsvarssystem. Samma år hävdade Maria Zacharova, talesperson för det ryska utrikesministeriet, att "Sveriges anslutning till Nato skulle få militära och politiska konsekvenser som kräver att Ryssland vidtar vedergällningsåtgärder". 2016 varnade en rysk politiker Norge att landet fanns på Moskvas "lista över mål för strategiska vapen" efter att 330 soldater från den amerikanska marinkåren stationerats i norska Værnes.

Men trots årtionden av propaganda och diplomatiskt tryck från rysk sida har man inte lyckats förhindra Sverige och Finland från att närma sig Nato. Under de kommande veckorna och månaderna kommer den geostrategiska balansen runt Östersjön att förändras drastiskt, vilket kommer att utgöra ett allvarligt bakslag för ryska utrikespolitiska mål i området.

Martin Kragh är biträdande chef för Centrum för Östeuropastudier vid Utrikespolitiska institutet.